

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Υμηττοῦ 47-51, 161-21 Καισαριανή. Τηλ. 01-7224123 Fax 01-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> (e-mail) info@imkby.gr

Αριθμ. Πρωτ.: Φ.1/3/677

Έν Καισαριανῇ τῇ 24ῃ Σεπτεμβρίου 2001

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 17η

Πρός

τούς Πανοσιολογιωτάτους καί Αιδεσιμωτάτους Ἐφημερίους
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί χαίρετε ἐν Κυρίῳ.

Στήν ποιμαντική εὐθύνη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας ἀνήκουν καί τά δύο
Κοιμητήρια τῶν Δήμων Καισαριανῆς καί Βύρωνος.

Πολλάκις κατά τό παρελθόν ἔχουμε ἀναφερθεῖ στά θέματα τῆς διακο-νίας
σας στά Κοιμητήρια καί ἔχουμε δώσει τίς σχετικές ὁδηγίες.

Προβαίνομεν ὅμως στή σύνταξι τῆς παρούσης προκειμένου οἱ ὁδηγίες αὐτές
νά εἶναι γραπτές καί στίς ὁποῖες θά δύνανται νά καταφεύγουν καί οἱ νεώτεροι
ἀδελφοί μας.

Τά Κοιμητήρια

α. Τά Κοιμητήρια εἶναι **τόποι ἱεροί καί σεβαστοί** ὑπό πάντων, ἀκόμη καί
ἀλλοθρήσκων. Ἦσαν τόποι ἱεροί στόν ἀρχαῖο εἰδωλολατρικό κόσμον καί παραμένουν
ἱεροί καί στόν ἐκτός τοῦ χριστιανισμοῦ κόσμον.

Στούς τρεῖς πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ, στούς αἰῶνες τῶν διωγ-μῶν
τῶν χριστιανῶν ὑπό τῶν εἰδωλολατρῶν, τά Κοιμητήρια τῶν χριστιανῶν, ὅπου
ἐνεταφιάζοντο οἱ μάρτυρες τῆς πίστεως, ἦσαν οἱ τόποι τῶν συνάξεων τῶν πιστῶν,
τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ θ. Λειτουργία καί ἐγένετο τό κήρυγμα. Οἱ
Κατακόμβες στήν Ρώμη, στήν Μῆλο καί ἄλλοῦ μαρτυροῦν αὐτή τήν παράδοσι.

Ἡ Ἐκκλησία μας καί ἡ θεολογία, ἐπειδή θεωρεῖ τό σῶμα ἱερό καί δῶρον τοῦ
Θεοῦ, ἀκόμη καί ἄψυχο, τό περιέβαλε μέ σεβασμό, ὅπως ἐπίσης καί τούς τόπους,
ὅπου ἀναπαύονται τά σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν μας.

β. Τά Κοιμητήρια εἶναι **τόποι πόνου καί θλίψεως**. Ἐκεῖ ἀποτίθενται τά
σώματα τῶν προσφιλῶν καί οἰκείων μας. Τό μνημα μᾶς θυμίζει τό ἀγαπητό μας
πρόσωπο. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου γίνεται καί ἡ ἐπίσκεψις στό Κοιμητήριο καί ἐπι-
δεικνύεται ἡ φροντίδα τοῦ μνήματος.

Κατά τήν ἐκδήλωσι, ὅμως, τοῦ σεβασμοῦ αὐτοῦ πρέπει νά ἀποφεύγεται εἴτε
ἡ νεκρολατρεία, εἴτε ἡ ταφολατρεία, εἴτε ἡ προγονολατρεία.

χ. Τά Κοιμητήρια εἶναι καί **τόποι κοινωνικῆς συναναστροφῆς καί ἐπικοινωνίας**. Ἡ κοίμησις ενός ἀδελφοῦ ἢ μιᾶς ἀδελφῆς εἶναι γεγονός, τό ὁποῖο συγκεντρώνει πολλούς γύρω ἀπό τό κεκοιμημένο πρόσωπο. Ἐτσι στό Κοιμητή-ριο προσέρχονται ἄνθρωποι πιστοί, ἀλλά καί ἄθεοι, εὐσεβεῖς, ἀλλά καί κακό-βουλοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι πολλάκις πρόθυμοι νά σχολιάσουν καί νά κριτικάρουν τά πάντα. Ἐπίσης προσέρχονται καί ἄνθρωποι πάσης τάξεως, ἡλικίας καί μορφώσεως. Ὅλοι αὐτοί μᾶς κρίνουν καί πρὸς ὅλους πρέπει νά εἴμεθα ἐποι-κοδομητικοί, ἀξιοπρεπεῖς, εὐγενεῖς, ποιμένες καί πατέρες.

Ποιμαντική Διακονία στά Κοιμητήρια

Ἐν συνεχείᾳ καταγράφουμε ὠρισμένες βασικές ὁδηγίες, τίς ὁποῖες ὀφεί-λετε νά τηρῆτε, ὅσοι διακονεῖτε στά Κοιμητήρια:

1. Ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἀλλά καί στό χῶρο τοῦ Κοιμητηρίου, ἡ ὅλη ἀμφίεσί σας ὀφείλει νά εἶναι προσεγμένη καί καθαρή. Δέν πρέπει νά φορᾶτε λασπωμένα ἢ κατασκονισμένα ὑποδήματα, ρυπαρά ράσα καί ἐπιτραχήλια. Δέν πρέπει νά κυκλοφορεῖτε ἀσκεπεῖς, χωρίς δηλαδή καλυμμαύχι, καί μέ ξεκούμπω-τα ὑποκάμισα ἢ ράσα. Ὅλοι οἱ ἱερεῖς ὀφείλουν νά φοροῦν τά ὁμοιόμορφα ἄμφια, πού ἐρράφησαν γιά τή διακονία αὐτή.

2. Τελουμένης θείας Λειτουργίας στόν Ἱερό Ναό τοῦ Κοιμητηρίου οἱ παρεντυγχάνοντες ἱερεῖς πρέπει νά παραμένουν ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Βήματος προ-σευχόμενοι. Δέν πρέπει νά περιφέρωνται, νά τελοῦν Τρισάγια, νά πίνουν καφέ στό Γραφεῖο τοῦ Ναοῦ καί νά συζητοῦν μέ διαφόρους. Παρακαλοῦμε νά τη-ρῆτε αὐτή τήν ἐντολή μας μέ αὐστηρότητα. Ἡ ὥρα τῆς τελέσεως τῆς θείας Λει-τουργίας εἶναι ιερά.

3. Ὁ Ἱερός Ναός πρέπει νά εἶναι πάντοτε καθαρός καί εὐπρεπισμένος, ὅπως ἀρμόζει σέ οἶκο Θεοῦ καί σέ ἱερό καί πολιτισμένο χῶρο, ὁ ὁποῖος καθημε-ρινῶς δέχεται πολλούς θλιβομένους ἀνθρώπους. Δέν ἐπιτρέπεται νά τοποθετεῖ-ται σ' αὐτόν ὅ,τι ἄκριτα ἢ εὐσέβεια τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμεῖ.

4. Τά ἱερά ἄμφια τῶν κληρικῶν, τά ράσα τοῦ Νεωκόρου καί τῶν Ἱεροψαλτῶν, καθὼς καί τά ἱερά σκεύη, τά λειτουργικά βιβλία καί τά ἐπιπλα, ὀφείλουν νά εἶναι καθαρά. Οἱ διακονοῦντες στά Κοιμητήρια ὀφείλουν νά εἶναι εὐπρεπεῖς κατὰ τήν ἐνδυμασίαν, ὅπως καί εὐγενεῖς κατὰ τήν ἐπιτέλεσι τῶν κα-θηκόντων τους.

5. Στόν Κοιμητηριακό Ναό πρέπει νά τελοῦνται οἱ τακτές ἡμερήσιες ἱερές Ἀκολουθίες, ὅπως καί στούς ἐνοριακοὺς Ναούς, ἴσως βέβαια προσαρμο-σμένες στά ὠράρια καί στίς εἰδικές συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν στά Κοιμητήρια.

6. Οἱ ἐξόδιες Ἀκολουθίες καί τά ἱερά Μνημόσυνα πρέπει νά τελοῦνται μέ τάξι, κατάνυξι καί εὐπρέπεια. Εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ ἀκαταστασία, πού μερι-κές φορές ἐπικρατεῖ τήν ὥρα πού μεσολαβεῖ μεταξύ δύο ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ὅταν μάλιστα ἐπιχειρεῖται καί στολισμός, πρὶν ἀκόμη περατωθεῖ ἡ προηγού-μενη Ἀκολουθία καί ἐξέλθουν οἱ χριστιανοί.

7. Κατὰ τήν ὥρα τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας καί τῶν Μνημοσύνων οἱ ἱερεῖς πρέπει νά φέρουν τό μαῦρο ἐξώρασο, τό ἐπιτραχήλιο καί τό φελόνιό τους. Μετά ράσου τελοῦνται καί τά νεκρώσιμα Τρισάγια ἐπὶ τῶν τάφων. Νά ψάλλετε τούς ὕμνους καί νά ἀπαγγέλλετε τίς εὐχές εὐκρινῶς καί κατανυκτικῶς. Ἡ σπουδή, οἱ βεβιασμένες κινήσεις, ἡ προσέλευσις στήν ἱερή Ἀκολουθία, ἐνῶ ἄλλος ἱερεὺς ἔχει ἀρχίσει τήν Ἀκολουθία καί τά ὅμοια, εἶναι εἰκόνες ἀσυμ-βίβαστες ὅχι μόνο πρὸς τήν εὐσέβεια καί τό ὀρθόδοξο λειτουργικό ἥθος, ἀλλά ἀκόμη καί πρὸς τούς στοιχειώδεις κανόνες εὐγενείας. Τό ἴδιο θλιβερό εἶναι καί τό φαινόμενο, ὅταν

ιερεύς ἐκ τῶν συνιερουργούντων ἐκδύεται τὰ ἄμφιά του πρὶν ὀλοκληρωθεῖ ἡ τελουμένη Ἀκολουθία.

8. Εἶναι ἀπαράδεκτο τὸ φαινόμενο κατὰ τὴν ὥρα τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἢ καὶ ἀμέσως μετὰ τὸ "Δι' εὐχῶν" νὰ παρατηροῦνται μεταξύ τῶν ἱερῶ-μένων συζητήσεις, χαμόγελα, χαριεντισμοὶ κ.τ.λ. Κατὰ τὴν τέλεσι τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πρέπει νὰ κλείνετε τὰ κινητὰ τηλέφωνά σας.

9. Εὐπρεπεῖς πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ συμπεριφορὰ τῶν μελῶν τῶν χορωδιῶν. Οἱ δοσοληψίες τους μέ τούς νεωκόρους ἢ τὰ Γραφεῖα Τελετῶν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνωνται μέ πολλή προσοχή καὶ διακριτικότητα, μακριὰ ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν παρισταμένων στὴν Κηδεῖα ἢ τὸ Μνημόσυνο. Στὴν Ἱερὰ Μητρόπολὶ μας στίς Κηδεῖες καὶ στὰ Μνημόσυνα τὰ τροπάρια ψάλλονται κατὰ τὴ βυζαντινὴ μουσική. Ἀπαγορεύεται οἱ χορωδίες νὰ ψάλλουν εὐρωπαϊκά.

10. Ὅταν καλεῖσθε γιὰ νὰ ἐπιτελέσετε Ἐπιμνημόσυνα Τρισάγια ἐπὶ τῶν τάφων, ὀφείλετε καὶ ἐκεῖ νὰ εἴσθε πολὺ προσεκτικοὶ καὶ σεμνοί. Οὔτε νὰ ἀπαντᾶτε ἀπότομα, ὅταν σᾶς καλοῦν. Οὔτε λόγῳ βιασύνης νὰ διασκελίζετε τάφους. Τὸ ἱερό Τρισάγιο πρέπει νὰ τελεῖται καθαρὰ, κατανυκτικὰ, χωρὶς βιασύνη καὶ ἀνεπίτρεπτες περικοπές. Μετὰ τὴ λήξη του πρέπει νὰ ἀπευθύνετε κάποιους λόγους παρακλήσεως, κηρύσσοντες τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως καὶ τίς ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας περὶ αἰωνίου ζωῆς καὶ τῶν ἐπέκεινα τοῦ τάφου, καλοῦντες τοὺς πιστοὺς νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὴν ἀγάπη καὶ στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ Πατέρα μας, ὁ ὁποῖος εἶναι Δίκαιος καὶ Πανάγαθος καὶ δέν ἀφήνει κανένα ἀπροστάτευτο σ' αὐτὴν τὴ ζωὴ. Φυσικά, εἶναι ἀπαράδεκτο τὸ φαινόμε-νο μερικῶν κληρικῶν νὰ κοιτάζουν, πρὶν καλὰ - καλὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸν τάφο, τὸ λεγόμενο "φιλότιμο", πού τοὺς δίδουν οἱ χριστιανοὶ μας ἢ ἀκόμη καὶ νὰ δυσανασχετοῦν γιὰ ὅ,τι τοὺς προσέφεραν.

11. Γιὰ νὰ παρηγορήσουμε, νὰ στηρίξουμε τοὺς πονεμένους, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ τοὺς διδάξουμε τὴν ὀρθόδοξη πίστι γιὰ τοὺς κεκοιμημένους ἀδελφούς, ὑπάρχει στὰ Κοιμητήρια τὸ φυλλάδιο *"Ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν"*, τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ προσφέρεται δωρεάν στὸν ἐγγύτερο συγγενῇ τοῦ κεκοιμημένου εἴτε τελεῖται Κηδεῖα, εἴτε Μνημόσυνο.

12. Οἱ σχέσεις σας μέ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ἐργάτες τοῦ Δήμου καὶ τῶν Γραφείων Τελετῶν πρέπει νὰ εἶναι εὐγενικές καὶ ἄψογες, ὥστε καὶ ἡ συνεργασία σας νὰ εἶναι ἀνέφελος καὶ ἀποδοτικὴ καὶ νὰ ἐλκύετε τὸν σεβασμὸ πρὸς τὸ πρόσωπό σας καὶ κατ' ἐπέκτασι πρὸς τὸ σύνολο τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

13. Ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ὥρα, πού δέν ἀσκεῖτε κάποιο λειτουργικὸ καθῆκον, δέν παύετε νὰ εἴσθε λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου καὶ διάκονοι τῆς Ἐκ-κλησίας. Τὸ κάπνισμα, οἱ ἀφελεῖς συζητήσεις καὶ ἡ ἀνάρμοστη συμπεριφορὰ στὰ κυλικεῖα καὶ σέ ἄλλους χώρους τῶν Κοιμητηρίων εἶναι συμπεριφορές, πού πρέπει παντελῶς νὰ ἐκλείψουν.

14. Κάθε Κοιμητήριο ἔχει χωρισθεῖ σέ τομεῖς καὶ οἱ Ἐφημέριοι ἐναλλάσσονται καθημερινῶς συμφώνως πρὸς τὸ καταρτιζόμενο ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως πρόγραμμα. Ὅφειλετε νὰ εἴσθε συνεπεῖς στοῦ προγράμματος. **Ἀντικαταστά-σεις ἀπαγορεύονται χωρὶς τὴν ἔγκρισί μας.**

15. Οὐδεὶς κληρικὸς συνταξιούχος μπορεῖ νὰ ἱεροπράττει στοῦ Κοιμητή-ριο, ἐὰν δέν ἔχει τὴ σχετικὴ ἄδειά μας.

Ἄν ὅλα τὰ παραπάνω γίνουν συνειδήσι ὅλων καὶ τηρηθοῦν μέ θέλησι, ἐπιμέλεια καὶ εὐλάβεια, εὐελπιστῶ, ὅτι καὶ ἡ διακονία τῆς Ἐκκλησίας στὰ Ἱερὰ Κοιμητήρια θὰ ἀναβαθμισθεῖ καὶ ἡ ὠφέλεια, πού θὰ προκύψει γιὰ τοὺς πιστοὺς θὰ εἶναι μεγάλη.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν.
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καίσαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ